

התלקחות סוללות ליתיום

אחריות משפטית

מרצה: עו"ד קובי בר לב

אירועי התלקחות

זוה היה מסוכן ויצאה חומצה חזקה: סוללת האופניים התפוצצה בבית

אור וייזמן בסך הכל חזר לביתו והטעין את הסוללה של אופניו החשמליים, אבל אז היא התפוצצה: "ראיתי נוזל צהוב ויצא עשן. נשרף לנו שולחן, ארון כלים והאופניים"
 עזריאל אונגלין | 19:38 23/08/2017 | דקי קריאה

האיזון לכתבה 2 דקות

שתפו: WhatsApp, Telegram, Facebook, Messenger

סכנה: סוללה

הבית הפך למלכודת אש: הסוללות הנטענות התלקחו, ושני ילדים מתו בתוך חודש

ארבעה ימים אחרי שאושפז, מגרמוב ניג'אט, בן ה-17 מנתניה מת בבית החולים, בעקבות התלקחות סוללת הקורקינט בזמן ההטענה. ניג'אט הוא הנער השני שמת מסיבה זו בחודש האחרון. ארגון בטרם: "הפופולריות של הקורקינטים והאופניים החשמליים עולה וכך גם מקרי המוות"

ספיר לולין | 25/10/2021

האיזון לכתבה 2 דקות

זוראו: רוכבת קורקינט חשמלי נהרגה מפגיעת משאית בתל אביב (צילום: יוסי בר לב/אנשי הדממה)

סוללת האופניים התלקחה בטעינה, אביאל בן ה-11 מורדם במצב קשה: "מתפללים עליו"

לדברי דניאל, אחותו של אביאל דבוש שנפגע בשריפה בבית בנתניה, "כנראה שהסוללה הייתה בטעינה והתפוצצה". בכאות והצלה ציינו כי "המקרה מהווה תזכורת כואבת לסכנה הסמונה כמעט בכל בית", והדגישו כי יש להקפיד על כללי הזהירות שימנעו את האסון הבא

רועי בן צור | 01.08.22 | 17:12

תגובות: 30

האיזון לכתבה 2 דקות

כלכליסט | 24/7 באזר שק | כלכליסט | בארץ נדל"ן | עולם משפט | ספורט | פטרי | מוסף | CTECH

מכת הסוללות המתלקחות: 4 בני אדם נספו השנה בשריפות

בכאות והצלה מהירים מפני שריפות הנגרמות מסוללות של דו-גלגליים חשמליים. מרבית הדליקות מתרחשות במבני מגורים בזמן טעינת הסוללות
 יובל שדה | 30.09.21 | 08:05

האיזון לכתבה

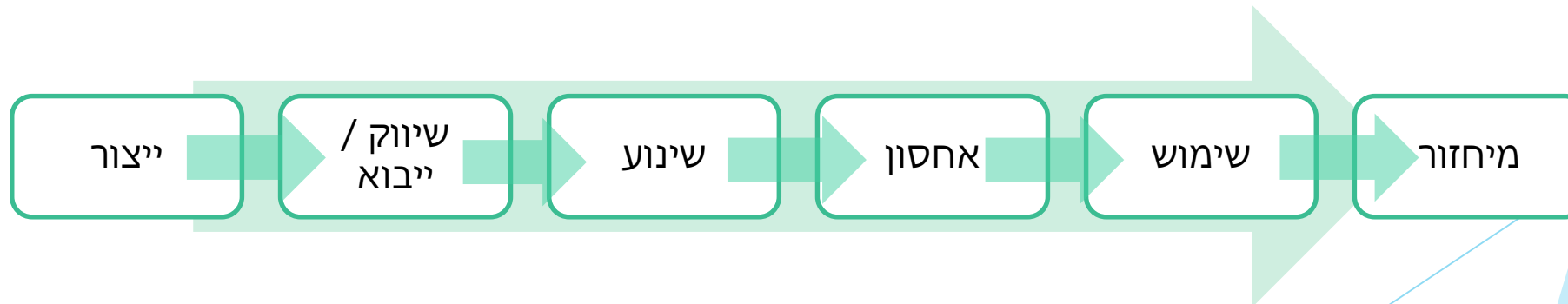
תגיות: ד"ר שמירי גורקינס חשמלי | סוללות מתלקחות

לפני שבוע (23.9) פרצה שריפה בבניין מגורים בפתח תקווה, שהובילה למותו של נער בן 12 לפגיעת גבר בן 50. למרבה הצער, מתחילת השנה נהרגו שבעה ילדים משריפות, לפי נתוני כאבות והתל מחובר כבר במאות הרביעי השנה בישראל שמתרחש בעקבות שריפה שמקורה בסוללות ליתיום של רכב דו-גלגלי חשמלי. בשנים האחרונות שריפות שמתרחשות בעקבות טעינה של סוללות ליתיום הפכו לתופעה נרחבת וגדלה.

לפי נתוני כאבות והצלה, כ-150 דיווחים שריפות בממוצע מדי שנה כתוצאה מטעינת אופניים חשמליים או קורקינטים חשמליים. בשנת 2019 התרחשו 140 דליקות בעקבות טעינה של סוללות ליתיום, וב-2020 המספר קפץ ל-184 דליקות. בשנת 2021 התרחשו כ-102 שריפות עד סוף חודש יולי. על פי הנתונים, כ-50% מהדליקות של סוללות הליתיום מתרחשות במרחק 10 מטר משריפות מתרחשות במבני מגורים בזמן הטעינה של הסוללות.

סוללות ליתיום - רקע

- תעשיית האנרגיה החלופית מתבססת על סוללות ליתיום-יון .
- המדובר בחומר מסוכן (פריט 12 לתוספת השנייה לחוק החומרים המסוכנים : Alkali metals)
- סוללות הליתיום מהוות מרכיב חשוב בניתוק התלות של העולם משימוש בדלקים מזהמים.
- אלא שליתיום עלול להתלקח בקלות ובמהירות במגע עם מים ולחות, ולגרום לשריפה ופליטת חומרים מסוכנים ;
- ואכן, בשנים האחרונות התפוצצו סוללות ליתיום וגרמו לשריפות שהובילו למקרי מוות, פציעה ונזק לבתים, מבנים ורכוש. הסכנה קיימת במרחב הפרטי, הציבורי, במפעלים, ועוד.
- אירועי התלקחות עלולים להתרחש בכל אחד משלבי החיים של סוללת הליתיום, אשר בכל אחד מהם חלה אחריות משפטית רחבה על "מחזיקי העניין", במישור האכיפה הפלילי, האזרחי והמנהלי :

חשיפה משפטית

אכיפה פלילית

אכיפה מנהלית

אכיפה אזרחית

”מחזיקי העניין” החשופים משפטית

יבואנים

משווקים (בתי עסק)

יצרנים

משנעים חומרים מסוכנים

המשתמש הביתי / הפרטי

התאגיד (המפעל/החברה)

נושאי משרה בתאגיד

אכיפה מנהלית מול אכיפה פלילית

אכיפה פלילית

- הפעלת סמכויות חקירה, חיפוש והעמדה לדין של תאגידים ובני אדם
- אכיפה פלילית דורשת הוכחה של העובדות הרלוונטיות מעל כל ספק סביר
- העבירות הסביבתיות הן עבירות של אחריות קפידה
- אכיפה פלילית עשויה להסתיים ברישום פלילי
- הענישה - בהתאם לחוק העונשין (קנס, מאסר ועוד)

אכיפה מנהלית

- אכיפה מנהלית משמעותה הפעלת סמכויות פיקוח על ידי הרשות המנהלית
- סמכות האכיפה המנהלית החמורה ביותר היא הפסקה זמנית או קבועה של פעילות העסק
- אכיפה מנהלית מתבססת על "ראיות מנהליות"
- עיצום כספי הוא דרך של ענישה כלכלית מנהלית
- הדרך לתקוף את החלטת המנהל היא בעתירה לבית המשפט המחוזי כשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

החשיפה לאישום פלילי

החשיפה במישור הפלילי קבועה בשורה של דברי חקיקה, ביניהם:

- ▶ חוק העונשין, התשל"ז-1977;
- ▶ חוק החומרים המסוכנים, תשנ"ג-1993 ותקנותיו;
- ▶ חוק לטיפול סביבתי בציווד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, תשע"ב-2012
- ▶ חוק שירותי הובלה, תשנ"ז-1997 ותקנותיו;
- ▶ חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 ותקנותיו.

לחוק עצמו
הקלק על ה -▶

אכיפה פלילית: דוגמאות לעבירות כלליות לפי חוק העונשין

- מעשה פזיזות ורשלנות - סעיף 338 (א) (3);
 - הזנחת השמירה על כלי ירייה וחומרים מסוכנים – סעיף 339;
 - חבלה ברשלנות – סעיף 341;
 - גרימת שריפה ברשלנות (היזק) – סעיף 449;
-
- אחריות קפידה – סעיף 23;
 - אחריות פלילית של תאגיז – סעיף 23.

נוסחים אופייניים לאחריות מנהלים - דוגמאות

סעיף 16ב לחוק החומרים המסוכנים:

נושא משרה בתאגיד:

- (א) נושא משרה בתאגיד **חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות** לפי סעיף 15 על ידי תאגיד או על ידי עובד מעובדיו...; לעניין סעיף זה, "נושא משרה" - מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או פקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.
- (ב) נעברה עבירה לפי סעיף 15 על ידי תאגיד או על ידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר חובתו לפי בסעיף האמור, **אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא חובתו.**

סעיף 15 לחוק רישוי עסקים (לאחר תיקון 1998):

אחריות נגזרת:

נעברה עבירה לפי סעיף 14 על ידי תאגיד -

(1) ...

- (2) יואשם בעבירה **גם כל אדם** אשר בשעת ביצוע העבירה היה **מנהל פעיל** או **מנהל רשום** לפי כל דין, **שותף** - למעט שותף מוגבל - או **עובד מינהלי בכיר** באותו תאגיד **ואחראי לעניין הנדון.**

סעיף 326 לחוק העונשין:

חובת הממונה על דבר שיש בו סכנה:

"מי שבאחריותו או בשליטתו נמצא דבר - בין חי ובין דומם, בין נייד ובין נייח - ממין או בתנאים **שיש בהם לסכן חיי אדם, בטיחותו או בריאותו** אם לא ינהגו **זהירות וקפידה בשימוש או בטיפול בו** - חובה עליו **לנקוט** מידה סבירה של **זהירות וקפידה למניעת הסכנה**, ויראוהו כמי שגרם לתוצאות שבאו על חיי אדם או על בריאותו מחמת שלא קיים את חובתו האמורה".

סעיף 19 לחוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997

אחריות מנהלים:

"נעברה עבירה לפי סעיף 18(א) בידי תאגיד, חזקה היא כי **בעל תפקיד** בתאגיד או **עובד בכיר האחראי לתחום שלגביו נעברה העבירה**, עבר את העבירה, אלא אם כן הוכיח כי העבירה נעברה **בלא ידיעתו** וכי נקט אמצעים סבירים כדי למנוע את העבירה; לעניין סעיף זה, "בעל תפקיד בתאגיד" – **המנהל הכללי וכל מי שאחראי בתאגיד על פעילותו של התאגיד לעניין הובלת מטען**."

המבחן: מהות ולא תואר.

אי הידיעה – מבחן אובייקטיבי ולא סובייקטיבי (האם אמור היה לדעת, בנסיבות העניין?)

משטר של "אחריות קפידה"

- במשפט הפלילי אחריות קפידה היא ציפייה של החוק מאדם או ישות משפטית אחרת להתנהל בזהירות יתרה, כך אם עבר על החוק מניחים שנהג בחוסר אחריות.
- במקרה שהחוק קובע שיש אחריות קפידה על הנאשם להוכיח שלא נהג ברשלנות.
- עבירה של אחריות קפידה היא עבירה שבה די להוכיח כי התקיים היסוד העובדתי, ואין צורך להוכיח יסוד נפשי של מחשבה פלילית או רשלנות.

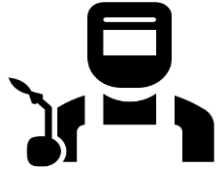
אחריות נושא משרה בתאגיד חובת הפיקוח

- לנושא משרה קמה חובת פיקוח אקטיבית לוודא שהתאגיד, על עובדיו, לא מפר את החוק!
- בחקיקה הרלוונטית לא מוגדרות הפעולות המהוות "פיקוח"

אז....

מהן הפעולות הנדרשות לצורך עמידה בחובת הפיקוח?

הפעולות המהוות "פיקוח"

- ❖ קיום **אכיפה פנימית** לזיהוי הכללים שחלים על בית העסק ולזיהוי מוקדם של הפרות.
- ❖ ביצוע ותיעוד **פעולות** למניעת הפרות, ביניהן:
 - ❖ הדרכת עובדים;
 - ❖ כתיבת נהלים פנימיים ועדכונם מעת לעת;
 - ❖ ביצוע תרגולים תקופתיים;
 - ❖ הגדרת תחומי אחריות והגדרת האחראים;
 - ❖ קיום הליך מעקב ובקרה לצורך וידוא תיקון ליקויים;
 - ❖ דיווחים לגורמים הרלוונטיים בתאגיד ו"הרמת דגל";
 - ❖ ביצוע מלא של הוראות התנאים הקבועות בהיתרים וברישיון העסק;
 - ❖ התקשרות עם קבלנים ונותני שירותים בליווי מומחים משפטיים ומקצועיים.

פקודת הנזיקין

הפרת חובה חקוקה (סעיף 63)

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק – למעט פקודה זו – והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

לעניין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

רשלנות (סעיף 35):

"עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."

חוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980

□ מהו פגם במוצר?

החוק מגדיר מוצר כמוצר פגום כאשר: מחמת ליקוי בו הוא עלול לגרום נזק גוף או גם אם בנסיבות העניין נדרשות אזהרות או הוראות טיפול ושימוש מטעמי בטיחות והן לא ניתנו או שאינן מתאימות, בהתחשב בסכנה הכרוכה במוצר.

□ ומה באשר ל"רכיב" במוצר?

החוג מכליל בהגדרה של "מוצר" רכיב ואריזה של המוצר.

□ אחריות על מוצרים פגומים – אחריות חמורה:

החוק בוחר במודל של הטלת אחריות חמורה ללא אשם על היצרן ומהווה בכך מודל ביניים בין אחריות מוחלטת לבין אחריות המחייבת הוכחת יסוד האשם.

ככל והנזק נגרם על ידי **רכיב פגום**, יהיו אחראים הן **יצרן המוצר** והן **יצרן הרכיב** (ס' 2 (ב) לחוק).

□ אחריות על מוצרים פגומים - נטל ההוכחה:

נטל ההוכחה רובץ על היצרן, והוא זה שצריך להוכיח כי נהג בצורה זהירה וכי לא נהג ברשלנות.

□ ייחודה של האחריות למוצרים פגומים:

בהשוואה לרשלנות, ייחודה של האחריות למוצרים הוא בכך שסבירותה של ההתנהגות אינה מהווה עוד תנאי הכרחי להטלת אחריות על היצרן. מוצר ייחשב לפגום כאשר הוא יוצר סיכון בלתי סביר.

אכיפה מנהלית

▶ חוק החומרים המסוכנים, תשנ"ג-1993 ותקנותיו;

▶ חוק לטיפול סביבתי בציווד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, תשע"ב-2012

וגם:

▶ תנאים ברישיון עסק;

▶ תנאים בהיתר רעלים;

▶ הנחיות הרגולטור (המשרד להגנת הסביבה)

מה בין עמידה בחובת הפיקוח החלה על מנהלים לבין החשיפה להליך האזרחי או הפלילי?

ביצוע ותיעוד שיטתי וסדור של פעולות הפיקוח שבוצעו על ידי נושאי המשרה או הגורמים הרלוונטיים, עשוי, בסבירות גבוהה, לאיין את הבסיס המשפטי להגשת כתבי אישום או תביעות רשלנות.

זכרו!

אירוע ההתלקחות, כשלעצמו, אינו מהווה עבירה/עוולה.

קובי בר-לב

משרד עורכי דין

דיני איכות הסביבה
משפט מנהלי

רישוי עסקים ותכנון בניה

טל 073-2119111

פקס 073-2119114

נייד 054-5733223

WWW.KB-SVIVA.COM

KOBI@KB-SVIVA.COM

דרך השלום 4, בית ישקר, קומה 5, תל אביב

תודה על הקשבה!

המשך יום נעים